# Kwaliteitshandboek
# 4.6.4 Organiseren van collectief overleg met de gebruikers
# Visietekst participatie

| | | |
|---|---|---|
| eigenaar | Beleidsteam | |
| goedgekeurd | werkgroep kwaliteit | 26/02/2026 |
| | beleidsteam | 26/02/2026 |
| van kracht vanaf | | 26/02/2026 |
| getoetst | | |

Uit de visie van GO! MFC 't Kasteeltje:

> De stem van kinderen en jongeren versterken
>
> We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren hun mening kunnen geven en meebeslissen. Hun stem telt. We moedigen hen aan om hun ideeën, dromen en zorgen te delen. Zo maken we samen keuzes die aansluiten bij hun wensen en noden. Echte participatie versterkt hun zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde.

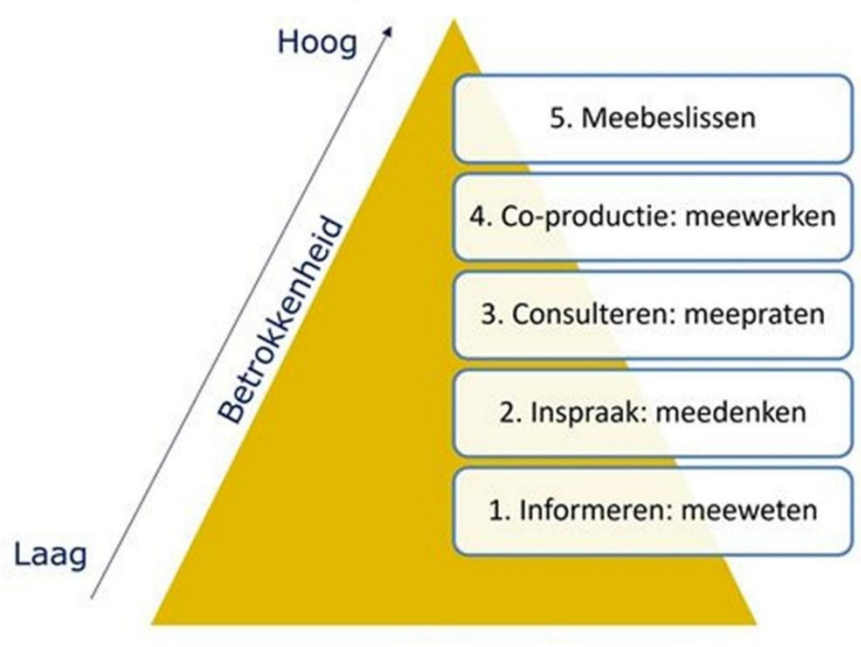
## 1. Participatie vanuit emancipatorisch werken

Als democratisch uitgangspunt is participatie in de eerste plaats een fundamenteel recht van alle personen om gehoord, gezien en betrokken te worden in zaken die verband houden met hun leefsituatie.

Participatie is terecht een belangrijk thema binnen de hulpverlening. In GO! MFC 't Kasteeltje werken we emancipatorisch en creëren we samen met de context van de zorggebruiker en andere partners de randvoorwaarden die ervoor zorgen dat zorggebruikers en hun context meer vat krijgen op hun situatie en leven. Participatief werken sluit nauw aan bij emancipatorisch werken. Mensen meer vat geven op hun eigen leven door hen in staat te stellen om mee te denken, mee te praten (inspraak) en vooral om mee te beslissen over de zaken die voor hen van belang zijn, is een fundament voor goede hulpverlening én een recht. Dat betekent dat we de zorggebruikers die het MFC begeleidt en hun context zoveel mogelijk aan het stuur van hun

hulpverlening zetten. Het is in die context cruciaal dat we naar elkaar luisteren en continue de zorgnoden beluisteren die zich op de verschillende levensdomeinen situeren.

## 2. De participatieladder




Om de betrokkenheid op maat van zorggebruikers of hun context te verhogen, baseren we ons op de participatieladder. Deze werd oorspronkelijk ontwikkeld door Arnstein in 1969 als model voor burgerparticipatie. De betrokkenheid vergroot bij elk niveau. De hoogste trap is echter niet altijd het ultieme doel. We moeten immers rekening houden met de thematiek, de bevoegdheid, de mogelijkheden of zelfs de competenties van de betrokkene. Inspraak zonder inzicht leidt immers tot uitspraak zonder uitzicht (C. Buddingh, 1976).

1. informeren als basis: meeweten
   De basis voor participatie en betrokkenheid is de zorggebruiker informeren. De kunst is om op een begrijpelijke manier te informeren, dit tijdig en volledig te doen. Hier is weinig interactie aanwezig, maar dat hoeft niet altijd.
2. inspraak: meedenken
   Inspraak gaat een stapje verder op de participatieladder. Het gaat hier om het vragen van input. Dit vraagt ook om duidelijkheid. Het is niet omdat er inspraak wordt gevraagd dat elke inbreng automatisch zal leiden tot een democratische outcome.
3. consulteren: meepraten
   Consulteren betekent dat je zorggebruikers uitnodigt om echt te praten, om ideeën uit te wisselen en discussies aan te gaan. In de context van communicatie en besluitvorming verwijst consulteren naar het proces waarbij meningen, adviezen en standpunten worden gevraagd en verzameld om tot een besluit te komen.

4. co-productie: meewerken en samenwerken
   Co-productie houdt in dat de zorggebruikers actief deelnemen aan het ontwerpen, ontwikkelen en implementeren van oplossingen of plannen, in samenwerking met de organisatie. Je wilt mede-eigenaarschap bevorderen en dat doe je door de expertise, ervaring en perspectieven van alle belanghebbenden te benutten. Co-productie wordt ook wel co-creatie genoemd, het is een proces waarbij je samen iets creëert door kennis, middelen en expertise te bundelen.
5. meebeslissen: eigenaarschap
   De hoogste vorm van betrokkenheid bereik je wanneer je zorggebruikers uitnodigt om rechtstreeks deel te nemen aan het besluitvormingsproces. Dit betekent dat ze niet alleen worden geïnformeerd over de beslissingen die worden genomen, maar actief worden betrokken bij het bedenken, sturen en uitvoeren van die beslissingen. Met andere woorden: ze krijgen de kans om zelf ideeën te genereren, richting te geven aan de plannen en actief een rol te spelen bij de implementatie ervan.

## 3. Voorwaarden tot participatie

Professor in de internationale kinderrechten Laura Lundy (School of Education van de Queen's University of Belfast) verdiepte zich verder in het recht op participatie. Lundy ontwikkelde een model (2007, British Educational Journal) waarmee je het recht op participatie meer vorm kan geven.




Het model van Lundy beschrijft vier verschillende, maar onderling samenhangende elementen die essentieel zijn voor zinvolle participatie van kinderen en jongeren.

### RUIMTE

Kinderen en jongeren moeten de kans, en dus de ruimte, krijgen om hun mening te uiten. Bij de creatie van deze ruimte moet er voldoende aandacht zijn voor veiligheid en inclusie.

### STEM

Kinderen en jongeren mogen hun mening uiten op een manier die voor hen werkt. Er moet gezocht worden naar een laagdrempelige en aangename manier waarop ze die mening naar voor kunnen brengen. Bovendien moeten ze goed geïnformeerd zijn en voldoende ondersteuning krijgen om hun mening te kunnen vormen.

### PUBLIEK

Er moet geluisterd worden naar de mening van kinderen en jongeren. Ze moeten serieus genomen worden zodat de verandering door hen of iemand anders aangebracht kan worden.

### INVLOED

Er moet gehandeld worden naar de mening en opvattingen van kinderen en jongeren. Het is essentieel dat deze mening naar de juiste personen wordt gecommuniceerd. Anders doe je aan schijnparticipatie.